

International Journal of Social Sciences

ISSN: 2587-2591

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.12.8>

Volume 6/3

2022 p. 153-181

FRANSA'DA YAŞAYAN ÜÇÜNCÜ NESİL TÜRKLERİN UYUMU, KİMLİK ALGILARI VE DİL TERCİHLERİ¹

INTEGRATION, IDENTITY PERCEPTIONS AND LANGUAGE PREFERENCES OF THIRD GENERATION TURKS LIVING IN FRANCE

Cansu CANDEMİR ÖZKAN*

Fusun SARAÇ**

Mehmet Ali AKINCI***

ÖZ

1960'lı yıllardan itibaren Avrupa'ya iş gücü ihtiyacı nedeniyle göçen Türk vatandaşları, artık dördüncü nesille bu topraklarda varlığını sürdürmekte ve Türk nüfusu Avrupa'da büyümeye devam etmektedir. İki dil ve kültür içinde yetişen bu nesiller, eğitim hayatlarına Avrupa ülkelerinde devam etmekte, bu ülkelerde çalışmakta ve buralarda yuvalarını kurmaktadır. Bu bağlamda dilsel ve kültürel çeşitlilik nedeniyle uyum, kimlik olgusu, ikidillilik gibi kavramlar ile karşılaşılmaktadır. Bu çalışmada, Fransa'da doğup büyüyen ve yaşları 16-35 arasında değişen üçüncü nesilden 19 gencin Fransız toplumuna uyumu, kimlik algıları ve dil tercihleri ele alınmaktadır. Bu kapsamda araştırma, nitel bir çalışma olup araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler neticesinde üçüncü nesil gençler, Fransa'da doğdukları, eğitim aldıkları ve çalıştıkları için uyum sorunu

---

¹ Bu makale, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsüne bağlı "Fransa'daki Göçmen Türklerde Dil Kaybı Sorunsalı" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

* Arş. Gör. İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Fransız Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı, E-mail: cansucandemir@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-7876-7402, İstanbul, Türkiye.

** Prof. Dr. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Fransız Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı, E-mail: fsavli@marmara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1354-0239, İstanbul, Türkiye.

*** Prof. Dr. Rouen Normandiya Üniversitesi, Dil ve İletişim Bilimleri Bölümü, E-mail: mehmet-ali.akinci@univ-rouen.fr, ORCID: 0000-0002-7077-4322, Rouen, Fransa.

yaşamamaktadırlar. Kendini çift kültüre ait hissedenler ile sadece Türk kültürüne bağlı olduğunu söyleyenler eşit orandadır. Kendilerini genellikle etnik kimliklerine göre tanımlayan gençler dışında, hem etnik kimliğe hem de ulusal kimliğe vurgu yapanların sayısı da oldukça fazladır. Dil kullanımı boyutunda ise eğitim ve sosyal çevreleri nedeniyle gençler Fransızca'yı daha çok kullanmakta; aile içinde ise her iki dil de ağırlıklı olarak iletişim dili olarak tercih edilmektedir. Gençler tarafından Türkçenin ve Türk kültürünün gelecek nesillere aktarılabilmesi; bunun için özellikle aile eğitiminin ve çevre etkisinin, kültür, örf ve adetlerin öğretilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Fransa, Üçüncü Nesil Türkler, Fransa'ya Uyum, Kimlik, İkidillilik.*

ABSTRACT

Turkish citizens, who have immigrated to Europe since the 1960s due to the need for labor, now continue to exist in these lands with the fourth generation and Turkish population continues to grow in Europe. These generations, who grow up in two languages and cultures, continue their education in European countries, work in these countries and establish their homes there. In this context, concepts such as integration, identity, bilingualism are encountered due to linguistic and cultural diversity. In this study, the adaptation to French society, identity perceptions and language preferences of 19 third-generation young people born and raised in France and aged between 16-35 are discussed. In this context, the research is a qualitative study and interview technique was used as a data collection tool in the research. As a result of the interviews, the third generation young people do not experience adaptation problems because they were born, educated and worked in France. Those who feel that they belong to a bicultural identity and those who say that they belong only to the Turkish culture are equal. Apart from the young people who generally define themselves according to their ethnic identities, the number of those who emphasize both ethnic and national identity is quite high. In terms of language use, young people use French more because of their education and social environment. In the family, both languages are mostly preferred as the language of communication. The vast majority of third-generation youth believe that Turkish and Turkish culture can be transferred to future generations. In this context, they think that the education in family, environmental effect, teaching of culture, customs and traditions are especially important. Turkish and Turkish culture can be transferred to future generations by young people. In this context, it is thought that the education

in family, environmental effect, teaching of culture, customs and traditions are especially important.

Keywords: *France, Third Generation Turks, İntegration To France, İdentity, Bilingualism.*

1. Giriş

Bir yerden başka bir yere gitme ve geçici ya da kalıcı olarak gidilen yere yerleşme, yer değiştirme anlamlarına gelen göç kavramı, zorunluluk sebebiyle olabileceği gibi kişisel tercihlerle de olabilmektedir. Türk Dil Kurumu (TDK) göç için ilk kelime anlamıyla “ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” ifadelerine yer vermektedir (Türk Dil Kurumu [TDK] Çevrimiçi Güncel Türkçe Sözlük). Lüdi ve Py ise (2003), göçü daha dilsel boyutta ele alarak, “kendi ülkesini bırakıp başka bir dilin konuşulduğu bir yere gitmek, hem kendini farklı bir dil sisteminin içinde bulmak hem de yeni bir iletişim yolu bularak başkalarına ve dünyaya kendini ifade etmek” olarak tanımlamaktadır (s. 63).

Türklerin Avrupa ülkelerine iş göçü, İkinci Dünya Savaşı'yla birlikte Avrupa'da ortaya çıkan işçi açığı neticesinde 1960'lı yılların ortasında başlamıştır. Bu doğrultuda, 1965 yılında Fransa ve Türkiye arasında iş gücü anlaşması imzalanmıştır (T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Uluslararası İş Gücü Anlaşmaları, 2014, s. 61). İş ihtiyacı nedeniyle Avrupa'ya göç eden işçiler, daha sonra eşlerini ve çocuklarını da yanlarına alarak “aile birleşmesi” kapsamında Avrupa ülkelerinde kalıcılığa başlamışlardır. Toksöz (2006) bu durumu, göçmen işçilerin hayatında bir dönüm noktası olarak ifade etmektedir (s. 31). Akıncı (2014), göç edenlerin sadece yeni bir dil öğrenmek değil aynı zamanda yeni bir kültüre (ortam, düzen, davranışlar ve de bunların işlevlerine) uyum sağlamak zorunda olduklarını ve bu nedenle, bireylerin başka bir kültürle tanıştıklarında ister istemez değişikliğe uğradıklarını eklemektedir (s. 30). İş göçü ile Avrupa'ya göç eden nesle -ki bunlar ilk etapta çalışmak için giden erkeklerdir- ilk/birinci nesil denilmektedir. Bu neslin, daha sonra bu ülkelere küçük yaşlarda getirttikleri çocuklarına ya da söz konusu Avrupa ülkelerinde doğan çocuklarına ise ikinci nesil diye hitap edilmektedir. Günümüzde Batı Avrupa'da, artık dördüncü nesilden bahsedilmektedir. Dolayısıyla yıllar önce geçici olarak geldikleri topraklara aileleri ile

yerleşen, ev bark edinen, işini kuran ilk nesil Türklerin artık torunlarının çocukları da bu ülkelerde doğmakta, okula gitmekte, işe girmekte ve hayatını burada kurup devam ettirmektedir. Akıncı (2020), bu “bitmek bilmeyen göç”ün devamlılığı için en önemli unsurun, Türkiye’den gelen ithal gelinler/damatlar olduğunu belirtmektedir (s. 3).

Göç edenler farklı kültürlerle ait bireylerle ve onların kültürleriyle etkileşimde bulunmakta, bunun sonucunda yeni kültürel oluşumlar meydana gelmekte ve bu kültürel çeşitlilik karşısında birey, toplumdaki yerini bulmaya çalışmaktadır (Akdoğan Öztürk ve Taş, 2018, s. 56). Bu bağlamda çift/çok kültürlülük, çift/çokdillilik, çift/çok kimliklilik gibi kavramlarla karşılaşılmaktadır. Çok kültürlülük, farklı kültürlerin aynı sınırlar içerisinde birlikte yaşaması, var olabilmesidir. Demirbaş (2014), günümüzde entegrasyon kavramının yerini çok kültürlülük ve kültürlerarasılık kavramlarının aldığını belirtmektedir (s. 14). Öyle ki, entegrasyonda hedef toplumda kültürel çeşitlilik amaçlanırken, çok kültürlülükte kültürlerin karşılıklı uyumu söz konusudur (Berry, 1984; Berry, 2001, s. 620). Göçmenler, kendi bireysel, sosyal, kültürel ve etnik kimliklerinin yanında, karşılaştıkları öteki kültürel, ulusal ve sosyal öğelerle farklı kimlikleri tanıma ve yaşama deneyimi kazanırlar. Edindikleri yeni kimlikler, onları çift/çok kimlikli bireyler yapar. Çok kültürlü bir toplumda yaşayan veya içinde çok kültürlü kimlikler barındıran bir bireyde çokdillilik olgusu kaçınılmazdır. Çünkü yaşadığı toplumda ister istemez birden çok dile maruz kalmaktadır. Rodi (2009), çokdilliliğin çocuğun bilişsel ve dilsel gelişimine katkı sağlamakla birlikte, düşünce stratejilerinin gelişimine de destek olduğunu vurgulamaktadır (s. 6). Başarılı bir iki/çokdilliliğin temel unsurlarından biri, ana dilinde yetkin olabilmektir. Ana dili becerileri gelişmiş olan çocukların ikinci dili çok daha hızlı ve etkin bir şekilde öğrendikleri araştırma sonuçları ile somut bir veridir (Yağmur, 2010, s. 4). Ana dilinde yetkin olan bireyler, eş zamanlı edindikleri ya da sonradan öğrendikleri dillerde de başarılı olmakta; bu durum, dilsel becerilerinin yanında bilişsel becerilerinin de gelişmesine katkı sağlamaktadır. Birçok yıldır doğal ortamda öğrenmeye odaklanan ruhdilbilimsel araştırmalar da, ana dili belirleyici bir rol olarak kabul etmekte ve ana dilin yabancı dilin (...) üzerindeki önemini göstermektedir (Özçelik ve Topçu Tecelli, 2008, s. 109). Son dönemde yapılan çalışmalar, ikidilli çocukların dilsel yapıyı anlama becerilerinin tek dilli çocuklardan daha çok gelişmiş olduğunu ortaya koymuştur (Ayan Ceyhan ve Koçbaş, 2009, s. 14).

Bu makalede, Fransa’da yaşayan üçüncü nesil genç kuşağın, buldukları ülkeye uyumu, kimlik tanımlamaları ve dil tercihleri incelenmekte; gençlerin, kendilerini kültürel ve dilsel anlamda nasıl konumlandıklarını ele alınmaktadır. Üçüncü nesil gençlerin, ana dili ve kültürünün devamlılığı için sunduğu öneriler ile gelecek nesillere ana dili ve kültürü aktarma konusundaki inançları saptanmaya çalışılmaktadır.

1.1. Türklerin Fransa’ya Uyumu

Uyum kavramı için öncelikli olarak Berry’nin entegrasyonu da içeren kültürleşme (acculturation) modeline bakmak gerekir. Kültürleşme, iki kültürel grup arasındaki iletişim sonucunda gerçekleşen kültürel ve psikolojik değişimleri ifade etmektedir (Berry, 2003; Sabatier ve Berry, 2008, s. 163). Göçmen toplum ve ana akım toplumun kültürleşme stratejilerinden oluşan iki boyutlu kültürleşme modelinde Berry (1970; 1980), göçmen gruplar için dört kültürleşme stratejisinden bahsetmektedir. Bunlar, asimilasyon/benzeşme/özümleme/kültürel erime (assimilation), ayrılma/ayrışma/kopma (separation), marjinalleşme/marjinallik/aykırılıktır (marginalisation) ve entegrasyon/bütünleşme/uyumdur (integration).

Asimilasyonda hedef toplum, azınlık grubun kendi etnik ve dilsel özelliklerini kaybettirerek onu kültürel anlamda eritmektedir (Wei, 2001, s. 455). Ayrılmada birey, miras kültürünü ve köken kimliğini, hedef toplumla ilişki ve etkileşim kurmaksızın korumaya çalışmaktadır. Marjinalleşmede birey hem miras kültürüne hem de hedef toplumun kültürüne karşı ilgisiz davranır. Entegrasyon ise kişinin hem ana/miras kültürünü devam ettirmesi ve koruması, hem de içinde yaşadığı hedef toplumun kültürünü benimsemesi, uyumlu bir şekilde hedef toplumda yer alabilmesi anlamına gelmektedir. “Entegrasyon” sözcüğünün karşılığı Türk Dil Kurumu’nun çevrimiçi güncel Türkçe sözlüğünde “bütünleşme” ve “uyum” olarak ifade edilmektedir (sozluk.gov.tr). Çakır (2001, s. 14; 2016, s. 78) uyumu, bireyin kendi kültüründen kaynaklanan olguları reddetmeden, farklı kültüre ait öğeleri de olduğu gibi kabul etmesi ve kendi alışkanlıklarından farklı olanı da değiştirmeye çalışmadan, karşı kültürdeki farklılıkların bilincine vararak, bunları bir arada mevcut şekliyle yaşayabilme ve yaşatabilme becerisi olarak tanımlamaktadır. Elbette burada kişisel çabalardan ziyade, hedef toplumun

---

yabancıyı/göçmeni/azınlığı kabul görmesi de bu süreçte etkilidir. Yağmur ve Akıncı’nın da (2012) belirttiği gibi, dilsel ve kültürel entegrasyon tek boyutlu değildir ve hedef toplumun uyguladığı dil politikaları ile kültürleşme yönelimleri de azınlık grupların entegrasyonu ve dil kullanımında önemli etkiye sahiptir (s. 554). Bu bağlamda, Fransa’da Fransızca bilmek kültürleşme sürecinin temeli olarak görülmektedir. Çünkü Fransız toplumunda dil, toplumsal bağlılığı ve ulusal birliği oluşturan bir değerdir (Yağmur ve Akıncı, 2012, s. 557-558).

Uyum süreci, göçmenler arasında nesilden nesle farklılık gösterebilmektedir. Yağmur’un (2016), Avustralya, Fransa, Almanya ve Hollanda’da yaşayan Türk göçmenlerin kültürleşme yönelimlerini ve dil kullanımlarını ele aldığı çalışmasında, nesiller arası dil kullanımlarının ve kültürleşme yönelimlerinin değişiklik gösterdiği bulgularına ulaşılmıştır. Kaya (2008), Avrupa’ya göç eden ilk nesilde eğitim düzeyi düşük olduğu ve gidilen ülkenin dili bilinmediği için, entegrasyon sürecinin daha çok ikinci kuşak ile başladığının kabul edildiğinin altını çizmektedir (s. 153; s. 159). Ancak Avrupa’ya işçi göçü ile gelen ilk neslin uyumu, kültürel ve dilsel boyutta tam olarak gerçekleşmemiş olsa bile, ekonomik anlamda bir uyumdan bahsedilebilmektedir. Çünkü ilk nesil, buldukları toplumun ekonomisine çalışarak katkı sağlamıştır. Nitekim Esser’in (2000) sistem entegrasyonu da içinde bulunan toplumun ekonomisine fayda sağlayarak ve yasalarına uyarak sisteme entegre olmayı içermektedir.

Fransa’da yaşayan üçüncü nesil için ise Akdoğan Öztürk (2018), Türk gençlerinin köklerinden vazgeçmek istemediği için asimile olmadığını; bilakis Fransız toplumuna çok iyi bir şekilde entegre olduklarını ifade etmektedir (s. 154). Buna karşın Demirbaş’a göre (2014), ikinci kuşak iki kültür arasında kalan bir kuşak olup herhangi bir kültüre ait olamazken, üçüncü ve dördüncü kuşak Türkler, ailesinden aldığı kültür ile yaşadığı kültür arasında bir bocalama yaşamaktadır (s. 11-12). Bu çalışmaların sonuçlarından da anlaşılacağı üzere üçüncü nesil gençler, Fransız toplumuna entegre olabilirken ana dili ve kültürlerinden uzaklaşabilmekte ya da köklerine bağlı kalmayı başarabilmektedirler.

1.2. Türklerin Kimlik Alguları

Kimlik, kişinin öz benliğini oluşturan aidiyetler bütünüdür. Kimlik, geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği birbirine bağlamaktadır (Vinsonneau, 2002, s. 4). Kişinin bireysel özellikleri, etnik kökeni, toplumsal ve ulusal aidiyetleri, kültürel edinimleri, dini inanışları onun kimliğini oluşturmaktadır. Kültürel kimlik ve etnik kimlik kavramlarında bireylerin öz algısı ve ortak değerlere sahip olmanın oluşturduğu aidiyet hissi ön plana çıkmaktadır (Süverdem ve Ertek, 2020, s. 193). Amin'e göre (2005) Fransa'daki göçmenler, kendilerini öncelikle köken ülkeye ve kültüre dayalı etnik kimliklerine göre (Örneğin: Türk'üm); Fransa'ya ve Fransız kültürüne aidiyeti anlatan ifadelerle (Örneğin: Fransız'ım, Fransız vatandaşım); ait olduğu her iki kültürü ve ulusal kimliği de ifade ederek (Örneğin: Türk asıllı Fransız'ım) ve göçmen kimliğine yaptığı vurguyla (Örneğin: Göçmen kökenliyim, göçmen çocuğuyum) tanımlamaktadır (s. 144).

Akinci'nin (2007) ifade ettiği üzere, Fransa'da yaşayan Türk toplumunun içine kapalı bir toplum olduğu düşünülmektedir (s. 2). De Tapia (2009), kâğıt üzerinde buldukları ülkenin vatandaşlığını alıp Fransız olan Türklerin, kalben Türk kalmayı arzuladıklarını ifade etmektedir (s. 8). Nitekim Kaya ve Kentel de (2005) yaptıkları kimlik araştırmasında, Fransa'daki Türklerin yarısından fazlasının kendilerini "Türk-Avrupalı" olarak tanımladıkları; ayrıca Avrupa'da yaşayan Türklerin kendilerini Fransız-Müslüman-Türk ya da Alman-Müslüman-Türk gibi çoklu tireli kimliklerle ifade ettikleri bulgularına ulaşmışlardır (s. 70; s. 73). Yurt dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nın Avrupa'da yaşayan Türk vatandaşlarına yaptığı ankette de benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre, Fransa'da yaşayan Türklerin çoğu kendisini "Avrupa'da yaşayan Türk" ve "Avrupalı Müslüman Türk" olarak ifade etmektedir (T.C. Başbakanlık Yurt dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı [YTB], 2011, s. 40). Yapılan araştırmalar, Avrupa'da yaşayan Türklerin kendilerini tanımlarken Türk kimliklerine mutlaka vurgu yaptığını göstermektedir. Akinci (2014), Fransa'da yaşayan birinci ve ikinci kuşak Türk göçmenlerin etnik ve dini kimlik algıları üzerine yaptığı çalışmada, Fransa Türklerinin etnik ve dinî algılarının öz kültüre dayandığını, köken veya hâkim grup kimliğiyle özdeşleşmenin kuşaklar için önem taşıdığını kanıtlamaktadır (s. 29; s. 50). Etnik kimlik algıları nedeniyle Fransa'da yaşayan ilk ve ikinci nesil Türklerin çoğunluğu kendilerini "Türk" olarak tanımlamakta (Yağmur ve Akinci, 2012, s. 561; Akinci ve Yağmur, 2011, s. 139; Akinci, 2014, s. 44); ikinci nesilden bazı katılımcılar ise kendilerini "hem Türk hem Fransız" olarak tanımlamakta (Yağmur ve Akinci, 2012, s.

561) ve her iki kültüre de ait hissettiğini ifade etmektedir (Akıncı ve Yağmur, 2011, s. 143). Bu da ikinci neslin daha çok çift kültürlü olduklarını göstermektedir. Bu çalışmalarda özellikle köken ve dinî kimliğin vurgulandığı; ayrıca vatandaşlık alınan ülkenin ulus kimliğinin de belirtildiği görülmektedir.

Fransa’da yaşayan üçüncü nesil gençler için ise Akdoğan Öztürk (2018), bu gençlerin Fransa için tamamen olumlu duygular barındırdığını, kendilerini Türk ama Fransa Türk’ü hissettiklerini ya da hem Türk hem Fransız hissettiklerini belirtmektedir (s. 155). Akyay da (2017), Türkçeye hâkim olmayan gençlerin bile kendini Türk olarak tanımlarken gurur duyduğunu ve bu durumun, kişinin kendini daha az Türk hissetmesine neden olmadığını kaydetmektedir (s. 40-41; s. 79). Dolayısıyla hangi nesilden olursa olsun, Türklük vurgusu kimlik tanımlamasında yer almaktadır.

İki kültürlü olup her iki kültürü de bilen ve her iki kültürü de yaşayan bireylerin iki/çok kültürlü ve kültürlerarası kimliklerinden söz edilebilmektedir. Kaya (2015), buldukları ülkeye entegre olduğunu hissedenlerin, çok kültürlü bir kimliklenme süreci içinde olduklarını ve özellikle genç kuşakların bu çok kültürlü kimliklerini zenginlik olarak algıladıklarını belirtmektedir (s. 56; s. 73). İki kültürlü olabilmek için her iki kültürü de benimseme, kültürel etkinliklere ve yaşantıya katılma, dil bilme önemli koşullardandır. Nitekim Ültanır, Ültanır, Canbulat ve Uyanık da (2004), kültürlerarası bir kimlik oluşumunda her iki dilin de üst düzeyde bilinmesi gerektiğini ifade etmektedir (s. 4).

1.3. Fransa’daki Türklerin İkidilliliği

Uluslararasılaşma, sömürge, ülkeler arası seyahatler, göçler, karma evlilikler, iş, eğitim gibi nedenlerle ülkeler ve bireyler iki/çokdilli olabilmektedir. Kişiler, içinde buldukları durum ya da yaşadıkları ülke nedeniyle zorunlu olarak ikidilli olabilecekleri gibi, isteğe bağlı olarak da ikidilli olabilirler. İkidilliliğe dair yıllardır dilbilimciler tarafından farklı tanımlamalar yapılmıştır. Buna göre, ikidilli olarak tanımlanabilmek için Bloomfield (1935), iki dilde de maksimum yeterliliğin gerekli olduğunu öne sürerken; Macnamara (1967), Haugen (1953) gibi dilbilimciler ise her iki dilde de minimum yeterlilik gerektiğini ifade etmişlerdir. Weinreich de (1979) ikidillilikte minimalist görüşe

sahip olan dilbilimcilerden olup ikidilliliği, iki dili de değiştirerek kullanma; bunu uygulayanları da ikidilli birey olarak tanımlamaktadır (s. 1). Grosjean (1984) ise ikidilli kişiyi, bir dilden diğerine rahatlıkla geçebilen ve günlük hayatta iki dili de rahatlıkla kullanabilen kişi olarak tanımlamaktadır. Myers-Scotton ise (2006) ikidilliliği, sınırlı bir konuşmayı yürütmek için yeterli derecede iki dili kullanma becerisine sahip olma durumu olarak açıklamaktadır (s. 44).

1960'lı yıllara kadar ikidillilik bir engel olarak görülüyor ve zihin gelişimini olumsuz etkileyeceği düşünülüyordu. Wei'nin de belirttiği gibi (2001), ikidilliliğin insanın entelektüel ve ruhsal gelişimi üzerine zararlı etkileri olduğuna dair yaygın bir inanış vardı (s. 15). Fakat sonraki yıllarda bu durumun böyle olmadığı, ikidilliliğin bilakis bilişsel gelişimi destekleyen, dil gelişimine olumlu etki eden bir kavram olduğu ortaya çıkmıştır. Hatta son dönemde yapılan çalışmalar, ikidilli çocukların dilsel yapıyı anlama becerilerinin tek dilli çocuklardan daha gelişmiş olduğunu ortaya koymuştur (Ayan Ceyhan ve Koçbaş, 2009, s. 14). Benzer şekilde De Cillia (2011), dilsel analiz yeteneği ve dil öğrenme stratejilerinin kalitesi ve miktarının ikidilli çocuklarda, tek dil ile yetişen çocuklara nazaran daha yüksek olduğunu, dilsel yaratıcılığın arttığını, ikidilliliğin sözlü ve sözlü olmayan zekâ performansı üzerinde olumlu etkileri olduğunu belirtmektedir (s. 5). Özçelik de (2012), İngilizceyi ve Fransızca'yı yabancı dil olarak öğrenen üniversite öğrencilerinin öğrenme stratejilerini ele aldığı çalışmasında, dil seviyesi daha yüksek olan öğrencilerde belleksel, bilişsel ve üstbilişsel stratejilerin başlangıç ve orta dil seviyesine sahip öğrencilere göre daha çok kullanıldığını tespit etmiştir (s. 1103). İki dilliliğin faydaları düşünüldüğünde ikidilli eğitim konusu da ele alınabilir. İki dilde eğitimin çocuğun başarısı üzerinde olumsuz etkisi olup olmadığına ilişkin Cummins (2014), azınlık dilinde eğitimin, çocuğun hedef toplum dilinde aldığı eğitim ve okul başarısı üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığını ortaya koymakta; hatta ikidilli eğitimin okul başarısızlığına bir çözüm olacağını düşünmektedir (s. 46; s. 50). Bunun için elbette hedef toplumun azınlık ve göçmenler için uyguladığı dil politikaları önem taşımaktadır. Yağmur ve Akıncı'nın (2012) araştırmasına göre, Fransa'da yaşayan Türkler, Fransız hükümetinin, azınlıkların köken dillerini devam ettirmesini desteklemesi gerektiğini ve aile içinde kültürel devamlılığı sağlamak için de hükümet desteği olması gerektiğini düşünmektedir (s. 558).

Fransa’ya ilk gelen nesil Fransızca’yı zorluklarla öğrendiğinden ve sosyal çevreleri Türklerden oluştuğundan, iletişim dili olarak Türkçeyi kullanmayı yeğlemektedir. Buna karşın, Fransa’da doğan ya da küçük yaşta bu ülkeye gelen ikinci nesil, okullaşma ile birlikte evde Türkçe, dışarıda ve sosyal hayatta Fransızca konuşmakta; Türk akranları ile bir aradayken her iki dili de iletişim dili olarak kullanabilmektedir. Üçüncü nesil ise çoğu kez evde Fransızca ile tanıştığından bu dili baskın dil olarak görebilmektedir. Fransa’da yaşayan Türklerin ikidilliliğine ilişkin yapılan çalışmalarda, Türk kökenli gençlerin çoğunlukla ebeveynleriyle Türkçe (Yağmur ve Akıncı, 2003; Yağmur ve Akıncı, 2012); kardeşleriyle ise Fransızca ya da her iki dilde de iletişim kurdukları ortaya çıkarılmıştır (Akıncı, 2003, s. 134; 2008, s. 68; 2010, s. 128; 2014, s. 40; 2017, s. 13; Krüger-Serour, 2009; Gonac’h ve Leconte, 2010; Akıncı ve Yağmur, 2011; Hamurcu-Süverdem ve Akıncı, 2017; Akdoğan Öztürk, 2018). Dolayısıyla iletişim kuran ve kurulan kişi hangi nesilden olursa olsun, Fransa’da yaşayan Türkler, Türkçeyi bir şekilde konuşma dili olarak tercih etmekte ve kullanmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere, Türkler halen ana dillerini korumaya yönelik son derece isteklidirler (Akıncı, 2020, s. 5). Fransa’da yaşayan diğer etnik gruplarla karşılaştırıldığında Fransa’daki Türk göçmenlerde dilsel ve kültürel asimilasyonun daha düşük olduğu (Yağmur ve Akıncı, 2003; Akıncı ve Yağmur, 2011, s. 130; Yağmur ve Akıncı, 2012, s. 556); ana dillerini nesiller arası devam ettirme konusunda daha başarılı olduğu (Yağmur, 2016) söylenebilmektedir. Tüm bu verilere rağmen İnce (2011), Fransa’da yaşayan üçüncü kuşak Türkler arasında dilsel erimenin giderek hızlandığını belirtmektedir (s. 47).

Ana dilini ve kültürünü koruma, hedef topluma uyum ile ilgili Akıncı (2015), Fransa’da yaşayan Türk kökenli gençlerin dil ve kültür kökenlerini koruma sürecinde olduğu ve bu kökenleriyle güçlü bir bağ devam ettirdiği; aynı zamanda baskın dil ve kültürle de entegre oldukları sonuçlarına ulaşmıştır (s. 13). Türk gençler Türkçe konuşmakta zorlansalar bile, Türkçeye karşı olumlu tutum sergilemektedirler (Akıncı ve Yağmur, 2011, s. 143). Miras kültür ve ana dile ilişkin üçüncü nesil gençlerin olumlu düşünceleri olsa da, ana dili korumak ve sürdürmek, iletişim dilinin Fransızca olduğu bir toplumda kolay değildir. Fransızca bu gençler için baskın dil haline geldiği ve Türkçe kullanım alanları geniş olmadığı için ana dilde zorluklar ile karşılaşılabilir. Pilancı (2009), Avrupa’da yaşayan üçüncü kuşak Türk genç ve çocuklarının hiçbir cümleyi

Türkçe başlayıp Türkçe bitiremediğini; bu nedenle aile içinde iletişim güçlüğü çektiklerini ve Türkçelerini geliştirmeyi gereksiz gördüklerini belirterek, genç neslin ana dilinde ciddi sorunlar yaşadığını vurgulamaktadır (s. 151). Son çalışmalarda da Fransa'daki Türklerde dil kullanımının üçüncü kuşaktan itibaren değişime uğramaya başladığı, dördüncü nesilde Fransızcanın hâkim olduğu ve Türkçenin neredeyse hiç kullanılmadığı (Ertek, 2017, s. 72); Türkçenin kullanımının Fransa'da gittikçe zayıfladığı, aile içindeki kullanımın da yeterli olmadığı ve nesilden nesle azaldığı belirtilmektedir (Akdoğan Öztürk, 2018, s. 88; s. 157).

2. Yöntem

Araştırma, katılımcı grubuyla görüşmeler yapılarak katılımcıların uyum, kimlik ve dil tercihlerine ilişkin görüşlerini içerdiğinden nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 45).

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Fransa'da yaşayan üçüncü nesil Türklerin Fransa'ya uyumunu, kimlik algılarını ve dil tercihlerini incelemektir. Bu doğrultuda üçüncü nesil Türklerin uyum süreci, kimlik tanımlamaları ve dil tercihleri ele alınmaktadır.

2.2. Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Olgubilim olarak da adlandırılan fenomenoloji, olayların varlığını inceleme ve tanımlama yöntemidir (Baş ve Akturan, 2017, s. 85). Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama yöntemi görüşmedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 80).

2.3. Problem Durumu

Araştırmanın problem cümlesini “Fransa’da yaşayan üçüncü nesil Türk kökenli gençlerin uyum süreçleri, kimlik oluşumları ve ikidilliliği nasıl gelişmektedir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu problem sorusunu oluşturan alt soru cümleleri ise şunlardır:

- “Fransa’da yaşayan üçüncü nesil Türk kökenli gençlerin yaşadıkları ülkeye uyum süreci nasıl ilerlemektedir?”
- “Fransa’da yaşayan üçüncü nesil Türk kökenli gençler kimlik tanımlamalarını nasıl yapmaktadır?”
- “Fransa’da yaşayan üçüncü nesil Türk kökenli gençlerin dil tercihlerini etkileyen faktörler nelerdir?”

2.4. Örneklem

Araştırmada kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Zincir örnekleme olarak da adlandırılan kartopu örneklemede veri toplamada öncelikle zengin ve detaylı bilgi sağlayacak birimlerin saptanması söz konusudur. Bunu takiben örneklem, katılımcılardan alınacak referanslarla büyütülür (Baş ve Akturan, 2017, s. 230). Çalışmanın örneklemini, Fransa’da doğup büyüyen üçüncü nesil Türk kökenli, yaşları 16 ile 35 arasında değişen 19 yetişkin birey oluşturmaktadır. Çalışmaya 16 yaşından büyük gençlerin seçilmesinin nedeni, bu yaştan itibaren katılımcıların sorulan sorulara yeterli ölçüde cevap verip kendilerini rahat ifade edebilecekleri düşüncesidir. Görüşmecilere ilişkin yaş, eğitim durumu/meslek ve medeni durum bilgilerini içeren demografik bilgiler aşağıdaki tabloda (Tablo 1) yer almaktadır:

Tablo 1. Katılımcıların demografik bilgileri

Katılımcı	Yaş	Eğitim Durumu/Meslek	Medeni Durumu
G1	26	Ön lisans mezunu/ Sigortacı	Bekâr
G2	18	Lise son sınıf öğrencisi	Bekâr
G3	18	Lise son sınıf öğrencisi	Bekâr
G4	16	Lise öğrencisi	Bekâr
G5	16	Lise öğrencisi	Bekâr

G6	17	Lise öğrencisi	Bekâr
G7	28	Ön lisans mezunu/ İnşaat sektöründe çalışıyor	Bekâr
G8	33	Ön lisans mezunu/ İşçi Bulma Kurumu'nda çalışıyor	Evli
G9	22	Üniversite öğrencisi	Bekâr
G10	20	Lise mezunu/ Yardımcı öğretmen	Bekâr
G11	35	Yüksek lisans mezunu/ Ailenin inşaat şirketinde yönetici	Evli
G12	31	Üniversite terk/ Ev hanımı	Evli
G13	26	Üniversite mezunu/ İnşaat sektöründe çalışıyor	Evli
G14	26	Üniversite mezunu/ Ev hanımı	Evli
G15	26	Üniversite mezunu/Sigorta kurumunda çalışıyor	Evli
G16	30	Ortaokul mezunu/ İnşaat sektöründe çalışıyor	Evli
G17	34	Lise terk/ Restoran işletmecisi	Evli
G18	32	Lise mezunu/ Araba fabrikasında çalışıyor	Evli
G19	26	Lise mezunu/ Araba fabrikasında çalışıyor	Evli

2.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama tekniği olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Bir kişinin davranışlarının nedenleri ve herhangi bir konudaki görüşleri ya da duyguları öğrenilmek isteniyorsa en uygun yöntem yine kişiye gidilerek ondan bilgi almaktır (Kayır, 2018, s. 61). Bu kapsamda katılımcıların uyum, kimlik ve dil tercihlerine yönelik bilgi almak için yarı yapılandırılmış görüşme soruları katılımcılara sunulmuş ve veriler ses kayıt cihazı ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 163). Ses ve görüntü kayıtlarının tutulması, fotoğraf çekilmesi, katılımcılardan alıntılarının yapılması ve alıntılarının ekleme

yapılmadan olduğu gibi verilmesi hem geçerliği hem de güvenilirliği arttırmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 181; s. 265).

Katılımcılara kendilerini hangi dilde rahat ifade ediyorlarsa o dilde cevap verme hakkı tanınmıştır. Bu sebeple katılımcılar, kimi zaman bir dilden diğerine geçerek, kimi zaman sadece Türkçe, kimi zaman ise sadece Fransızca yanıtlar vermişlerdir. İki katılımcı ile yapılan görüşmeler ise tamamen Fransızca gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler en az 22 dakika, en çok 2 saat 13 dakika sürmüştür.

Araştırmada kapsam geçerliği uygulanmış olup görüşme formunun geçerliği için 3 alan uzmanından uzman görüşü alınmıştır. Nitel araştırmalarda güvenilirlik, çalışılan ortamda meydana gelen her şeyi veri olarak kaydetmektir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 264-265). Uygulama öncesinde Fransa’dan İstanbul’a Erasmus değişim programı ile gelen 4 Türk asıllı Fransız üniversite öğrencisiyle pilot çalışma yapılmıştır. Hem pilot çalışmada hem de esas araştırmada katılım, gönüllülük esasına göre yapılmış olup katılımcılardan sözlü onay alınmıştır.

2.6. Verilerin Analizi

Veriler analiz edilmeden önce ses kaydı alınan katılımcı görüşmelerinin bilgisayar ortamında çevriyazısı yapılmıştır. Verilerin analizinde tematik analiz ve kodlama tekniği kullanılmıştır. Tematik analiz, veriler kapsamında temaları tanımlayan, çözümleyen ve raporlayan bir yöntemdir (Braun ve Clarke, 2006). Görüşmeler, MaxQda Analytics Pro 2020 programında analiz edilmiştir. Kapsam geçerliği kapsamında veri toplama aracı olan görüşme formunun geçerliği için 3 alan uzmanından; MaxQda programında analiz edilen verilerin kodlamalarında ise 2 alan uzmanından uzman görüşü alınmıştır. Bilgisayar destekli nitel veri analiz programları, araştırmacının daha sistemli ve pratik bir şekilde kodlama yapmasını sağlamaktadır.

Görüşmeler, katılımcıların isimleri belirtilmeden kodlama tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Katılımcılar yetişkin bireylerden oluştuğu için tüm kodlamalarda “görüşülen” ifadesinin kısaltması olarak “G” harfi kullanılmış ve 1’den 19’a kadar katılımcılara rastgele numara verilmiştir.

3. Bulgular

Araştırmada Fransa’da yaşayan üçüncü nesil Türk gençlerinin uyum süreci, kimlik algıları ve dil kullanımları ele alındığından, bulgular bu üç alt problem çerçevesinde sınıflandırılarak incelenmiştir.

3.1. Fransa’ya Uyum Süreci

Katılımcılar, entegrasyon ile ilgili verdikleri yanıtlara göre Fransa’ya uyum sağlayanlar, uyum sağlamak zorunda olanlar ve uyum sağlayamayanlar olarak 3’e ayrılabilir. 19 katılımcıdan 11’i, Fransa’da doğup büyüdüklerinden, okul ve iş hayatlarını bu ülkede sürdürdükleri için uyum sağladıklarını; Fransa’nın kendi ülkeleri olduğunu; her şeyi burada yaşadıklarını ve burada yaşamaktan mutlu olduklarını belirtmektedir. Katılımcılar ayrıca Fransa’ya uyum sağlarken miras kültürlerini de unutmadıklarını, kendi nesillerinden arkadaşlarının da uyum sağladıklarını ifade etmektedir.

5 genç ise kültürel ve dini farklılıklar başta olmak üzere isim farklılıkları gibi sebeplerin entegre olma konusunda zorluklar yaşadıklarını ancak ister istemez Fransız toplumuna uyum sağladıklarını belirtmektedir. Nadiren de olsa dil faktörünün de uyum konusunda etkisi olduğu görülmektedir (G3). G19 ise isim-soy isim farklılığı nedeniyle Fransız vatandaşı olmasına rağmen yabancılık çektiğini söylemektedir:

G3: *“Fransa’da yani Fransız olmadığım belli oluyor. İsim soyadımdan dolayı. Bazı kelimelerde kekeleyorum.”*

G5 *“**Intégré** bence **oui**- Evet bence entegreyim. Ben Fransa’ya uyum sağladığımı düşünüyorum. Ben de Fransızlar gibi yaşıyorum onlar gibi ama aynı değil, değişik biraz. Biz Müslümanız, onlar Müslüman değil. Başka ne diyebilirim ki?”*

G17: *“Biz burada doğup büyümemize rağmen yüzde yüz uyum yok. Entegreyiz ama tamamen uyumlu da değiliz. O da kültürden olabilir. Aynı koşullarda büyümediğimizden kaynaklanıyordur.”*

G7: *“Uyum sorunu yok ama kültür olarak, din olarak kolay değil.”*

G19: “*Mecburuz uyum sağlamaya. İsimden soy isimden yabancı olduğumuz belli oluyor zaten.*”

3 genç, kültürel ve dini farklılıklar, isim farklılıkları, aile ve düşünce yapısı nedeniyle Fransız toplumuna entegre olamadığını ifade etmektedir.

G15 “*Ben şahsen kendimi entegre hissetmiyorum. Ya din oluyor, ya kültür oluyor ya da düşünce oluyor ya da çocuğunun eğitimi oluyor. Benim adımları okul hayatım boyunca hiç düzgün telaffuz edemediler mesela. Onun için ister istemez entegre olduğumuzu düşünmüyorum.*”

G16: “*Biz üçüncü nesil burada okuduğumuz için entegrasyon açısından daha şanslıyız. Dili daha iyi biliyoruz. Şansımız o yönde ama kendimi entegre hissetmiyorum buraya. Burada doğup büyümeme rağmen, onlar için yabancıyız. Bunu hissettirmiyorlar ama belli oluyor yani. İsim olarak da farklıyız mesela.*”

G6: “*Pek uyum sağladığımı düşünmüyorum. Mesela arkadaş ortamları çok ayrı. Onlara adapte olamıyorum. Ben Türk’üm mesela bazı şartlarımız var onlarda hiç öyle bir şey yok. O konuda hiç anlayamıyoruz mesela. Sonra yemek konusu var o çok zor. Dili de çok anlayamıyorum bazen*”

Görüşmeler neticesinde, dil ve din faktörünün, miras kültürü yaşama ve devam ettirme arzusunun, isim farklılığı gibi unsurların Fransız toplumuna uyum sağlama ile ilişkili olduğu görülmektedir.

3.2. Kimlik Tanımlamaları

Kimliğe ilişkin bulgular, “etnik ve ulusal kimlik” ve “kültürel kimlik” olarak iki başlık altında ele alınmaktadır. Köken kimliğine vurgu yapanlar ve çift kimlikli olanlar etnik ve ulusal kimlik açısından; miras kültüre bağlı olanlar ve çift kültürlü olanlar ise kültürel açıdan değerlendirilmiştir. Kendilerini tanımlamaları istendiğinde 10 katılımcı köken kimliklerini vurgulayarak, kendilerini doğrudan “Türk” olarak tanımlayıp, kendilerini Türk olarak hissettiklerini vurgulamıştır. G6 “*Müslümanım, Türk’üm*” diyerek etnik kimliği dışında dini kimliğine de vurgu yapmaktadır. 9 katılımcı ise kendilerini “*Türk asıllı Fransız*” olarak nitelendirerek çift kimlikli olduklarının altını

çizmiştir. Katılımcılardan G10, hem etnik ve ulusal hem de dini kimliğini ön planda tutarak kimlik tanımlaması yapmaktadır. G12 ise Fransız vatandaşlığının sadece kağıt üzerinde olduğunu belirttiği için bu kimliğiyle herhangi bir duygusal bağ hissetmediği anlaşılabilmektedir:

G12: *“Ben Türk’üm ama kâğıt üzerinde Fransız’ım. Fransız vatandaşlığım var.”*

G13: *“Moi je dis je suis français d’origine turque. Bah, je suis franco-turque- Türk asıllı Fransız’ım derim. Franko Türk’üm.”*

G4: *“Kendimi Fransız hissediyorum çünkü burada doğdum. Ama biliyorum ki çoğunluk tarafım Türk. Dolayısıyla Fransa’da yaşayan bir Türk’üm.”*

G10: *“Je suis une fille turque alevi et française - Alevi bir Türk kızı ve Fransız’ım.”*

G1: *“Je suis française d’origine turque- ‘Türk asıllı Fransız’ım. Sürekli onu söylüyorum.”*

9 katılımcı kendilerini çift kültüre ait olarak tanımlamaktadır. Hem Türk kültürüne bağlı olduklarını hem de Fransız kültürünü benimsediklerini ifade etmektedirler. Katılımcılardan G17, çok kültürlü bir birey olduğunu ve sahip olduğu bu kültürün melez bir kültür olduğunu şu sözlerle açıklamaktadır:

G17: *“Genelde biz yabancılar bir arada büyüdüğümüz için ortak bir kültürümüz var. Sadece Fransız kültürü yok. Türklerin, Arapların, Faslıların melez bir kültür var. Sadece Fransız kültürü yok. Bu yüzden karışık bir kültüre aitim ben. Yani yüzde yüz Türk de değil, yüzde yüz Fransız da değil.”*

Burada katılımcı aslında Fransa’nın çok kültürlü yapısını da vurgulayarak bu yapıda yetişmesi sebebiyle çok kültürlü bir kimliği benimsediğini belirtmektedir.

9 katılımcı kendilerini sadece Türk kültürüne ait hissettiklerini beyan ederek miras kültürüne vurgu yapmaktadır. Burada katılımcılar, evde, aile içinde Türk kültürü ile büyüdüklerinden ve sosyal çevreleri Türklerden oluştuğundan kendilerini ana

kültürlerine daha yakın hissettiklerini, Fransız kültürüne ilişkin kendilerinde herhangi bir aidiyet duygusu olmadığını ifade etmektedir.

Hem etnik ve ulusal kimlik açısından hem kültürel kimlik açısından farklı görüşlerin eşit oranda olduğu görülmektedir. Katılımcıların neredeyse yarısı kendilerini tanımlarken köken kimliklerinin altını çizirken, diğer yarısı çift kimlikli olduklarını ifade etmektedir. Benzer şekilde kültürel açıdan katılımcıların yarısı kendilerini çift kültürlü görürken, diğer yarısı ise sadece Türk kültürüne ait olduklarını belirtmektedir.

3.3. Dil Tercihlerini Etkileyen Faktörler

Fransa’da yaşayan üçüncü nesil Türk gençlerinin dil tercihleri, “sözlü iletişimde başvurdukları dil” ve “okuma etkinliklerinde tercih ettikleri dil” olarak iki başlık altında incelenmiştir. Ayrıca katılımcıların Türkçe ve Fransızca temel dil beceri yetkinlikleri saptanmaya çalışılmış, ana dili ve kültürü aktarma konusundaki inançları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yapılan görüşmelerde, dil tercihlerinin bulunulan ortam, konuşulan kişi ve içinde bulunulan duruma göre değiştiği belirlenmiştir. Fransa doğumlu bekâr gençler, kardeşleriyle ve Türk arkadaşlarıyla Fransızca iletişim kurmaktadır. Evli gençlerin eşleriyle dil tercihlerini ise eşlerin Fransa’da doğması ya da Türkiye’den evlilik nedeniyle gelmesi belirlemektedir. Türkiye’den gelen eşlerin Fransızca hâkimiyeti düşük olduğundan bu durumda eşler arasında Türkçe tercih edilebilmektedir. Çocuklarıyla iletişimde 10 evli gençten 5’i, Türkçeyi kullandıklarını ifade etmiştir. 15 genç, kendisini en rahat Fransızcada; 2 genç hem Türkçe hem Fransızcada, 2 genç ise Türkçede ifade edebildiğini belirtmiştir. Anne ve babalar ile iletişim dilini de annenin/babanın Fransa’da doğmuş olması ya da küçük yaşta Fransa’ya gelmesi belirlemektedir. İkinci nesil bir anne/baba ile tercih edilen dil Fransızca ya da her iki dil olurken; Türkiye’den evlilik nedeniyle gelen bir anne/babayla iletişimde Türkçe daha çok tercih edilebilmektedir. Büyükanne ve büyükbabalar ile iletişim dili Türkçedir çünkü birinci neslin Fransızca hâkimiyeti fazla değildir. Benzer şekilde yaşı büyük olan akrabalar ile Türkçe konuşulurken; gençler akranları olan kuzenleri ve akrabalarıyla Fransızca konuşmayı ya da Türkçe-Fransızca karıştırarak kullanmayı yeğlemektedir. Katılımcı G4’ün ikinci nesil anne ve babası kendisi ve ağabeyi ile doğduklarından itibaren sadece Fransızca iletişim

kurduğundan G4'ün Türkçe dil yetkinliği oldukça zayıftır. Tüm katılımcılar, diller arası geçiş yaparken kod değiştirme yaptıklarını, özellikle ortama ve kişiye göre bu dil değişiminin gerçekleştiğini belirtmektedir.

19 gençten 17'si Fransızca kitap okumadıklarını; sadece günlük gazete haberlerini sosyal medya üzerinden okuduklarını ifade etmektedir. Katılımcılardan G10 ve G11 Fransızca kitap okuduklarını belirtmektedir. G3 ve G6, Türkçe kitap okumayı sevdiğini; 5 katılımcı ise hayatlarında hiç Türkçe kitap okumadıklarını vurgulamaktadır. Katılımcılar Türkçe haberleri sosyal medyadan okuduklarını ve televizyondaki haber kanallarını izlediklerini açıklamaktadır.

Katılımcılar, Türkçe temel dil becerileri arasında en çok konuşmakta güçlük çekmektedir. 15 katılımcı, özellikle sözcük bilgisi temelinde zorluklar yaşadıklarını; bilmedikleri bir sözcük olduğunda, mecaz anlam içeren ifadelerde ve bir konuyla ilgili belirli terimlerde zorlandıklarını belirtmektedirler. Katılımcılar özellikle Türkçeye hâkim olan bir konuşucu ile konuşurken zorlandıklarını ifade etmektedir. Bu nedenle Türkiye'ye gittiklerinde kendilerini Türkçe rahat ifade edemediklerinden yakınmaktadırlar. Kendilerini ifade ederken Türkçe sözcüğü unuttuklarında ya da anlayamadıklarında kod değiştirmeye başvurmaktadırlar. 7 katılımcı Türkçe yazılı anlatımda; 11 katılımcı Türkçe okuduğunu anlamada ve 5 katılımcı Türkçe dinlediğini anlamada güçlük çekmektedir. Katılımcıların Türkçe medya ve sosyal medya kanalları aracılığıyla aslında sürekli Türkçeye maruz kaldığı, bu durumun da dinleme becerilerini geliştirdiği söylenebilir. Okuduğunu anlamada yaşanan zorlukların nedeni ise Türkçe okuma oranının gençler arasında düşük olmasıdır.

Ana dili ve kültürü aktarma inancı açısından bakıldığında tüm katılımcılar ana dili ve kültürü bilmenin gerekli olduğunu ve Türk kimliğinin gelecek nesillerde yerleşmesi için bu aktarımın kaçınılmaz olduğunu düşünmektedirler. Katılımcıların görüşlerine göre ana dili ve kültürü aktarmada 7 önemli etkenden bahsedilebilir. Bunlar, Türkçe ve Türk kültürü derslerinin devamlılığı, aile eğitimi ve çevre, milli bilinç, kültür, örf ve adetlerin aktarımı, Türk televizyon kanalları, etnik evlilikler ve Türkiye'ye yapılan seyahatlerdir. Burada öncelikli iki faktör 11 katılımcının ifadesiyle aile ve çevre; 10 katılımcının ifadesiyle kültür, örf ve adetlerin aktarımıdır. 6 katılımcı, Türk televizyon kanallarını izlemenin ana dili ve kültürü gelişiminde önemli olduğunu belirtirken, 4

---

katılımcı Türkçe derslerin ve Türkiye’ye seyahatlerin önemini vurgulamaktadır. Ulusal bilinç, Türklük kavramına vurgu ve etnik evliliklerin önemi ise ana dili ve kültür aktarımında son sıralarda yer almaktadır.

Katılımcılara kendilerinin ve ileride çocuklarının, gelecek kuşaklara ana dili ve kültürü aktarıp aktarmayacağı ve bu konuda ne derece başarılı olabileceği sorulduğunda ise 10 katılımcı bu konuda son derece umutlu olduklarını, hem kendilerinin hem de çocuklarının, sonraki nesillere Türkçeyi aktarabileceklerine inandıklarını ifade etmiştir. 3 katılımcı ise özellikle akranlarının, kardeşlerinin ve diğer Türklerin bu konuya çok önem vermediğini, bu nedenle Türkçenin aktarılamamasından endişe duyduklarını belirtmiştir. 6 katılımcı ise ana dilinin ve miras kültürünün hem kendileri hem de çocukları tarafından gelecek nesillere aktarılıp aktarılamayacağı konusunda kararsızdır.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırmada, Fransa’da yaşayan üçüncü nesil Türk gençlerinin Fransa’ya uyumları, kimlik tanımlamaları ve dil tercihleri ele alınmıştır. Bu doğrultuda problem cümlesinden yola çıkarak katılımcıların büyük çoğunluğunun Fransa’ya uyum sağladıkları söylenebilmektedir. Uyum için temel şartlardan biri dildir. Bu gençler, ataları gibi başka bir ülkeden Fransa’ya göç etmemişlerdir. Zaten Fransa’da doğup büyüdükları ve okul ile iş hayatına bu ülkede atıldıkları için herhangi bir entegrasyon sürecine maruz kalmamışlardır. Buna karşın, dilsel, kültürel ve dini farklılıklar sebebiyle Fransa’ya uyum sağlayamadığını ve zorunluluktan dolayı uyum sağladığını düşünenler de vardır. Akdoğan Öztürk ve Taş (2018), Fransa’da yaşayan üçüncü nesil Türk gençlerinin kökenlerini koruma bilincine sahip olduğunu, Fransız toplumuna mükemmel bir şekilde uyum sağladıklarını, iki kültür arasında kendilerini nasıl konumlandıklarını bildiklerini ifade etmektedir (s. 65). Demirbaş ise Avrupa’daki üçüncü neslin, yeterince güzel Türkçe konuşma becerisine sahip olmadığını, bu neslin eğitim seviyesinin daha yüksek olduğunu ve henüz entegrasyon çabası içinde olan bir kuşak olduğunu belirtmektedir (Demirbaş, 2014, s. 12).

Katılımcıların tümü Fransa’da doğduğu için çifte vatandaşdır. Ancak kendilerini tanımlarken etnik kimliklerine vurgu yapanlar ile kendilerini çift kimlikli olarak adlandıranların sayısı birbirine çok yakındır. Burada, tüm katılımcılar kişisel

tanımlamalarında Türklüklerini vurgulamakta, Türk kimlikleri ön plana çıkarmaktadırlar. Yağmur (2016), Fransa'da yaşayan Türk göçmenlerin, Türkçeyi çok sık kullanmasalar bile Türk kimliğine son derece bağlı olduklarını belirtmektedir. Benzer şekilde kültürel kimlik açısından kendilerini çift kültüre ait hissedenler ile sadece köken kültüre ait hissedenler de eşit orandadır. Her iki tarafta da Türk kültürünün gençlerin yaşantısının bir parçası olduğu açıktır. Akdoğan Öztürk ve Taş çalışmalarında (2018), Fransa'da yaşayan üçüncü nesil Türk gençlerinin, köklerine ve değerlerine bağlı olmalarına rağmen, Fransız kültürüyle daha çok etkileşimde oldukları için Türk kültürünü yaşatma çabalarının olumsuz yönde etkilenebileceğinden bahsetmektedir (s. 62; s. 64). Kaya ise (2015), Avrupa'da yaşayan genç neslin çok kültürlü kimliklerine vurgu yaparak bu neslin, yaşadıkları ülkenin sosyal, siyasal, iktisadi ve kültürel yaşantısına daha fazla entegre olduğunu ve Türkiye ile Avrupa Birliği arasında bir köprü oluşturduğunu; dünyanın her yerinde rahatlıkla yaşayabilme becerisini gösterebilecek çok kültürlü özneler haline geldiklerini vurgulamaktadır (s. 56; s. 73).

Gençler, karşısındaki kişiye, buldukları ortama ve duruma göre her iki dili de kullanabilmektedir. Genellikle akranlarıyla ve kardeşleriyle birlikteyken baskın dil Fransızca olurken, aile büyükleri ile Türkçe ya da her iki dilde geçişler yaparak iletişim kurabilmektedirler. Akıncı da çalışmasında (2014), Fransa'daki diğer göçmen topluluklara nazaran kardeş ve akranlarla Fransızca kullanımının arttığını ancak ebeveynlerle ana dili kullanımı ve ana dilini koruma oranının hâlâ yüksek olduğunu belirtmektedir (s. 40-41). Fransa'da yaşayan Türk göçmenler, Türkçeyi evde kullanılan bir dil olarak görmekte ancak özellikle eğitimli Türk göçmenler evde aileleri ve çocuklarıyla Fransızcanın kullanılmasını desteklemektedir (Yağmur ve Akıncı, 2012, s. 562). Araştırma bulgularına göre, gençlerin hem Türkçe hem de Fransızca okuma oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Türkçe ve Fransızca okuma oranları, sosyal medya ve medyadaki haberler ile sınırlıdır. Cummins (2014), okullarda ikidilliliği savunmakta ve çocuklara hem baskın dil olan Fransızcada hem de yerel dillerinde okuma yazma becerilerinin geliştirilmesi için imkânlar tanınması, çocukların bu dillerin geliştirilmesi konusunda cesaretlendirilmeleri gerektiğini düşünmektedir (s. 60). Gençlerin en çok Türkçe sözlü iletişim ve okuduğunu anlamada zorluklar çektiği tespit edilmiştir. Bunun sebepleri, Türkçe iletişim kurma ortamlarının daha az oluşu ve Türkçe okuma oranlarının çok düşük olmasıdır. Katılımcılar, Türkçe ve Türk kültürünü sonraki

kuşaklara aktarmanın son derece önemli olduğunu düşünmektedir. Gençlere göre ana dili ve kültürün aktarımında en önemli etkenler, Türkçe ve Türk kültürü dersleri, Türkçenin aile içinde konuşulması ve çevre, milli bilinç, kültür, örf ve adetlerin aktarımı, Türk televizyon kanalları, etnik evlilikler ve Türkiye’ye yapılan seyahatlerdir. Bu etkenler doğrultusunda katılımcıların çoğu ana dili ve kültürün gelecek nesillere aktarımına umutla bakmaktadır. Yağmur (2006), Batı Avrupa’nın farklı ülkelerinde yaşayan Türk gruplarının, içinde yaşadıkları toplumla başarılı bir şekilde bütünleşeceğini, buldukları toplumlarda güçlü bir grup olmaya devam edeceklerini ve gelecek kuşakların Türkçe öğrenmeye ve ana dillerini muhafaza etmeye devam edeceklerini belirtmektedir (s. 40). Buna karşın Ertek (2017), ana dili ve kültür aktarımının üçüncü nesilde azalarak devam ettiğini ve bazı uzmanların ana dili aktarımının üçüncü ya da dördüncü nesilde tamamen kaybolacağını düşündüğünü iletmektedir (s. 88).

Ana dili ve kültürün öğretilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılması köklerin ve değerlerin unutulmaması, nesiller boyu yaşatılması açısından önem arz etmektedir. Türkçe ve Türk kültürü okuldaki Türkçe dersleri ile güçlendirilmezse, aile içinde Türkçeye değer verilmezse, çocuklar ikidilliliklerini geliştiremezler ve sonucunda ana dili ve kültürün kaybı ile karşılaşabilirler (Akıncı, 2017, s. 22). Bu bağlamda öncelikli olarak ailelerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Çocuk ana dilini ailede öğrenir. Çocuğun ilk heceleri ve sözcükleri anne ve babasından duyduğu seslerdir. Aile içinde ana dili ve kültürü öğretiminin önemi aşılanırsa ve çocuklar bu bilinçle yetiştirilirse, köken dillerini, kültürlerini, geleneklerini ve değerlerini koruyup gelecek nesillere aktarabilirler. Elbette sadece aile içinde veya sosyal çevrede Türkçenin konuşulması yeterli değildir. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yurt dışındaki Türk vatandaşlarının çocuklarına Türkçeyi ve Türk kültürünü öğretmek için gönderilen öğretmenler de ortaokul çağına kadar çocuklara Türkçeyi öğretmektedir. Bu derslerin gerekliliği konusunda da aileler bilgilendirilmelidir. Çünkü bir dile hâkim olmak sadece onu konuşmak değil, yazma ve okuma becerilerini, dilbilgisi, söz dizimi gibi temel bilgileri de içermektedir. Türkçenin öğretimi ile ilgili hem Türkiye’deki resmi kurumların hem de yurt dışında faaliyet gösteren kurumların desteği ve Türk kültür derneklerinin çabalarıyla ailelere Türkçenin önemi aktarılabilir. Güçlü bir ana dili bilgisi, diğer dillerde de yeterli olmayı sağlayacak ve çokdillilik ile çok kültürlülüğün yolunu açacaktır.

KAYNAKLAR

- Akdoğan Öztürk, S. (2018). Deux langues, deux cultures: les bilingues Franco-Turcs de troisième génération en France. [Doktora tezi. Marmara Üniversitesi]. İstanbul. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Akdoğan Öztürk, S. ve Taş, Y.T. (2018). Fransa'daki üçüncü kuşak Türklerin kültürel uyum durumlarının incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE)* XI (I). 55-66. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/492392> Erişim tarihi: 10.06.2022.
- Akinci, M. A. (2003). Une situation de contact de langues: Le cas Turc-Français des immigrés Turcs de France. *Contact de langues. Modèles, typologies, interventions*. L'Harmattan. 127-144. https://www.academia.edu/858667/Une_situation_de_contact_de_langues_le_cas_turc_fran%C3%A7ais_des_immigr%C3%A9s_turcs_en_France Erişim tarihi: 14.06.2022.
- Akinci, M. A. (2007). *Fransa'da Türkçe Ana Dili Eğitimi ve İki Dilli Türk Çocuklarının Dil Becerileri*. II. Avrupa Türk Dili Bilgi Şöleni, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Söğütözü, Ankara, 5-6 Mayıs 2007. https://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/mehmet_ali_akinci_fransada_turkce_ana_dili_egitimi.pdf Erişim tarihi: 27.11.2022.
- Akinci, M. A. (2008). De l'apprentissage des langues aux pratiques langagières jeunes bilingues Turcs en France. Migrations et plurilinguisme en France. *Cahiers de l'Observatoire des pratiques linguistiques*. Editions Didier. (2), 64-71. https://www.academia.edu/30463754/De_l_apprentissage_des_langues_aux_pratiques_langagi%C3%A8res_des_jeunes_bilingues_turcs_en_France Erişim tarihi: 28.10.2022
- Akinci, M. A. (2010). Des pratiques langagières aux activités bilittéraciques: Le cas des jeunes bilingues issus de l'immigration Turque en France. C. Corblin ve J. Sauvage. (Dir.). *L'enseignement des langues vivantes étrangères à l'école. Impacts sur le développement de la langue maternelle*. L'Harmattan. 115-144. https://www.academia.edu/1083434/Des_pratiques_langagi%C3%A8res_aux_activit%C3%A9s_bilitt%C3%A9raciques_le_cas_des_jeunes_bilingues_issus_de_l_immigration_turque_en_France Erişim tarihi: 14.06.2022.
- Akinci, M. A. ve Yağmur, K. (2011). Identification ethnique et religieuse chez les migrants turcs en France: Perspective intergénérationnelle. U. Ammon, J. Darquennes, S. Wright (Ed.). *Sociolinguistica* içinde. De Gruyter. (s. 126-146). https://www.researchgate.net/publication/254779642_Identification_ethnique_

et_religieuse_chez_les_migrantsTurcs_en_France_Perspective_intergeneration
nelle Erişim tarihi: 02.11.2022.

Akıncı, M. A. (2014). Fransa’daki Türk göçmenlerinin etnik ve dini kimlik algıları. *Bilig.* (70). 29-58. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/234301> Erişim tarihi: 10.10.2022.

Akıncı, M. A. (2015). Fransa’da yaşayan tek dilli ve iki dilli çocuklar ve gençlerin okuryazarlık etkinlikleri. *Turkophone.* 2 (2). <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/177696> Erişim tarihi: 02.11.2022.

Akıncı, M. A. (2017). Emergent bilingualism of French-Turkish bilingual children in France. C. Yıldız, N. Topaj, R. Thomas ve I. Gülzow (Ed.), *The Future of Multilingualism in the German Education System: Russian and Turkish in Focus.* 1-28. Francfort-sur-le-Main: Peter Lang. https://www.researchgate.net/publication/337323663_Emergent_bilingualism_of_Turkish-French_bilingual_children_in_France Erişim tarihi: 01.06.2022. Erişim tarihi: 15.11.2022.

Akıncı, M. A. (2020). *La communauté turque de France en 2020: Entre envie de conservatisme et volonté d’intégration.* France Forum’da sunulmuştur. (76), 1-8. https://www.academia.edu/45027327/La_communaut%C3%A9_turque_de_France_en_2020_entre_envie_de_conservatisme_et_volont%C3%A9_d_int%C3%A9gration Erişim tarihi: 30.10.2022. Erişim tarihi: 03.11.2022.

Akyay, M. (2017). Contact des langues chez une famille immigrée originaire de Turquie en France: Approche intergénérationnelle. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Université de Rouen Normandie, Rouen.

Amin, A. (2005). L’intégration des jeunes français issus de l’immigration. Le cas des jeunes issus de l’immigration arabo-musulmane et turque: Maghreb, Moyen-Orient et Turquie. *Connexions* 1 (83). 131-147. <https://doi.org/10.3917/cnx.083.0131> Erişim tarihi: 30.05.2022.

Ayan Ceyhan, M ve Koçbaşı, D. (2009). *Çiftdillilik ve eğitim.* İstanbul: Sabancı Üniversitesi yayınları. https://www.academia.edu/400195/%C3%87iftdillilik_ve_E%C4%9Fitim Erişim tarihi: 09.06.2022.

Baş, T. ve Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri.* 3. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Berry, J. W. (1970). Marjinality, stress, and ethnic identification in an acculturated Aboriginal community. *J Cross Cult Psychol.* 1 (3),239- 252.
- Berry, J. W. (1980). Acculturation as varieties of adaptation. A. Padilla (Ed.). *Acculturation: Theory, Models and Some New Findings* içinde. 9-25. Boulder: Westview Yayınları.
- Berry, J. W. (1984). Multicultural policy in Canada: A social psychological analysis. *Canadian Journal of Behavioural Science.* (16), 353–370.
- Berry, J. W. (2001). A psychology of immigration. *Journal of Social Issues.* 57 (3), 615–631. Doi: 10.1111/0022-4537.00231 Erişim tarihi: 10.06.2022.
- Berry, J. W. (2003). Conceptual approaches to acculturation. K. Chun, P. Balls-Organista, ve G. Marin (Ed.), *Acculturation: Advances in theory, measurement and application* içinde. (s. 17 – 37). Washington, DC: APA Books.
- Bloomfield, L. (1935). *Language*. Allen and Unwin. Londra.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2006). Using Thematic Analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology.* 3(2), 77-101.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 7. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Cummins, J. (2014). L'éducation bilingue: Qu'avons-nous appris de cinquante ans de recherche? Isabelle Nocus, Jacques Vernaudon et Mirose Paia (Dir.). *L'école plurilingue en outre-mer. Apprendre plusieurs langues*. Rennes: Presses Universitaires de Rennes. s. 41-63.
- Çakır, M. (2001). *Göçün Kırkıncı Yılında Almancanın İkinci Dil Olarak Edinimini Etkileyen Kültürlerarası Olgular*. Köln: Ultima Ratio Dizisi 01. https://www.academia.edu/2414217/G%C3%B6%C3%A7%C3%BCn_K%C4%B1rk%C4%B1c%C4%B1_Y%C4%B1nda_Almanca%C4%B1n_%C4%B0kici_Dil_Olarak_Edinimini_Etkileyen_K%C3%BClt%C3%BCrleraras%C4%B1_Olgular Erişim tarihi: 12.06.2022.
- Çakır, M. (2016). Çok kültürlü ortamlardaki çocuklara Türkçe öğretimi ve bireysel iki dillilik. *III. Avrupalı Türkler Anadili Eğitimi Çalıştayı* bildiri kitabı içinde. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Basımevi. (s. 67-103). https://www.academia.edu/30071638/%C3%87ok_K%C3%BClt%C3%BCrleraras%C3%BCn_%C3%87ocuklara_T%C3%BCrkc%C3%A7e_%C3%9C%C4%B1n_%C4%B0kici_Dillilik Erişim tarihi: 15.06.2022.
- De Cillia, R. (2011). Göçmenlikte dil öğrenme. *Informationsblätter des Referats für Migration und Schule* (3). Bundesministerium für unterricht, kunst und kultur.

<https://www.schop79.at/images/pdf/gcmenliktedil.pdf> Erişim tarihi: 22.06.2022.

Demirbaş, H. (2014). *Eğitim-kültür açısından Avrupa’daki Türk çocukları sorunlar ve çözümler*. Birinci baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. https://www.academia.edu/21720210/E%C4%9Fitim_K%C3%BClt%C3%BCr_A%C3%A7%C4%B1s%C4%B1ndan_Avrupadaki_T%C3%BCrk_%C3%87ocuklar%C4%B1_Sorunlar_ve_%C3%87%C3%B6z%C3%BCmler Erişim tarihi: 22.05.2022.

De Tapia, S. (2009). Permanences et mutations de l’immigration turque en France. *Hommes et Migrations* içinde. 1280. Les Turcs en France: Quels ancrages? İçinde. (1280), 7-20. <https://doi.org/10.4000/hommesmigrations.286> Erişim tarihi: 10.11.2022.

Ertek, B. (2017). Développement du vocabulaire en turc et en français d’élèves bilingues franco-turcs et monolingues turcs et français âgés de 6 ans à 10 ans. [Doktora tezi. Rouen Normandiya Üniversitesi]. Rouen.

Esser, H. (2000). Integration and Ethnic Stratification. H.Esser, I. Light, C. Petry and G. Pieri (Ed.) *Towards Emerging Ethnic Classes in Europe? Volume 1 Workshop Proceedings, Project Conclusions, Integration and Ethnic stratification, Ethnic Economy and Social Exclusion* içinde. Almanya.

Gonac’h, J. ve Leconte, F. (2010). Les contacts de langues chez les jeunes d’origine turque en France. *Langues et cité. Langues en contact* içinde. (16), s. 5. <https://www.culture.gouv.fr/Thematiques/Langue-francaise-et-langues-de-France/Nos-missions/Observer-les-pratiques-linguistiques/Langues-et-cite/Langues-et-cite-n-16-langues-en-contact> Erişim tarihi: 12.05.2022.

Grosjean, F. (1984). Le bilinguisme: Vivre avec deux langues. *Bulletin de Linguistique Appliquée et Générale de l’Université de Besançon* (Bulag). 11. 4-25; *Travaux Neuchâtelois de Linguistique*. (Tranel). 7, 15-42.

Hamurcu-Süverdem, B. ve Akıncı, M. A. (2017). Fransa’da okul öncesi dönemde Türk kökenli göçmen çocuklarda iki dilliliğin gelişimi. E. Esen ve H. Engin (Ed.). *Bir çocuk, iki dil, çift diploma. İki dilli okul öncesi eğitim için Türk-Alman yükseköğrenim programlarının geliştirilmesi üzerine tartışmalar* içinde. Ankara: Siyasal Kitabevi. s. 161-186.

Haugen, E. (1953). The Norwegian Language in America: A Study in Bilingual Behaviour. Volume 1. *The Bilingual Community*. Philadelphia: Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.

- İnce, B. (2011). Yurt dışındaki Türk çocuklarının ana dilleri Türkçede yaşadıkları anlatım sorunları: Fransa örneği. Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, A. ve Kentel, F. (2005). Euro-Türkler: Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Köprü mü Engel mi? Almanya-Türkleri ve Fransa-Türkleri üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. İstanbul Bilgi Üniversitesi. <https://goc.bilgi.edu.tr/media/uploads/2017/04/14/euroturk.pdf> Erişim tarihi: 21.05.2022.
- Kaya, A. (2015). Euro-Türkler, kuşaklararası farklılıklar, İslam ve entegrasyon tartışmaları. Göç Araştırmaları Dergisi. (1), 44-79. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gad/issue/43298/526419> Erişim tarihi: 15.06.2022.
- Kaya, İ. (2008). Avrupalı Türkler: Misafir İşçilikten Avrupa Vatandaşlığına. *Atatürk Üniversitesi Doğu Coğrafya Dergisi*. 13 (19), 149-166. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunidcd/issue/2429/30874> Erişim tarihi: 27.05.2022.
- Kayır, G. (2018). Türkçe ve Türk kültürü dersinde görev temelli etkinliklerin İsviçre’de yaşayan Türk çocuklarının akademik başarı ve motivasyonlarına etkisi. [Doktora tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]. Eskişehir.
- Krüger-Serour, A-B. (2009). Les langues des migrants à l’école: Une approche sociolinguistique dans l’espace franco-allemand du Rhin Supérieur. Volume 1. [Doktora tezi. Strasbourg Üniversitesi]. Strasbourg.
- Lüdi, G ve Py, B. (2003). *Être bilingue*. 3. Baskı. Berne: Peter Lang.
- Macnamara, J. (1967). The Bilingual’s Linguistic Performance- A Psychological Overview. *Journal of Social Issues*. 23, 58- 77.
- Myers-Scotton, C. (2006). *Multiple voices: An introduction to bilingualism*. Blackwell Pub.: Malden, MA.
- Özçelik, N. ve Topçu Tecelli, N. (2008). Causes des Difficultés de l’Écrit en Français Chez les Étudiants Turcs. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 99-123. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/77107#:~:text=Pour%20les%20%C3%A9tudiants%20turcs%2C%20le,sur%20l'acquisition%20du%20FLE>. Erişim tarihi: 29.12.2022.
- Özçelik, N. (2012). Étude Sur les Stratégies d’Apprentissage Utilisées Par des Apprenants Universitaires en Acquisition du FL3. *E-Journal Of New World Sciences Academy (Nwsa)-Education Sciences*, 4(7), 1095-1107.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/185424> Erişim tarihi: 29.12.2022.

- Pilancı, H. (2009). Avrupa Ülkelerindeki Türklerin Türkçeyi Kullanma Ortamları, Sürdürebilme İmkânları ve Koruma Bilinçleri. *Bilig - Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*. (49), s. 127- 160.
https://www.researchgate.net/publication/299076917_Turkish_Spoken_by_Turks_in_European_Countries_Usage_Environment_Sustainability_Possibilities_and_Preservation_Awareness Erişim tarihi: 24.06.2022.
- Rodi, M. (2009). Compétences plurilingues et acquisitions. *Langage & pratiques*. (44), 2-12.
https://arld.ch/fileadmin/user_upload/Documents/ARLD/WWW/Editeurs/Logopedistes/Langages_pratiques/44-textes.pdf Erişim tarihi: 24.05.2022.
- Sabatier, C. ve Berry, J. (2008). The role of family acculturation, parental style, and perceived discrimination in the adaptation of second-generation immigrant youth in France and Canada. *European journal of developmental psychology*. 5 (2), 159-185. doi: 10.1080/17405620701608739
- Süverdem, F. B. ve Ertek, B. (2020). İki Dillilik ve İki Kültürlülük: Göç, Kimlik ve Aidiyet. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences* içinde. 6(2), 183-207. <https://doi.org/10.34137/jilses.826142> Erişim tarihi: 05.06.2022.
- T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. Avrupa’da Yaşayan Türkler Yaz Tatili Döneminde Türkiye’ye Gelen Türkler Örneği Saha Araştırması. (2011). Ankara.
https://ytbweb1.blob.core.windows.net/files/resimler/kitaplar_pdf/Avrupada_yasayan_turkleranketi.pdf Erişim tarihi: 29.05.2022.
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Uluslararası İş Gücü Anlaşmaları. (2014). Ankara. <https://www.csgeb.gov.tr/media/1341/isgucuanlasmalari.pdf> Erişim tarihi: 28.11.2022.
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası emek göçü*. Birinci baskı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. <https://www.researchgate.net/publication/303287539> Erişim tarihi: 20.05.2022).
- Türk Dil Kurumu. *Çevrimiçi güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> Erişim tarihi: 16.06.2022.
- Ültanır, E. Ültanır, G. Canbulat. M. ve Uyanık, A. (2004). Almanya’da yaşayan üçüncü kuşak Türk gençlerinin sosyokültürel yetileri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*’nda sunulan bildiri. (s. 1-9). Malatya.

- Vinsonneau, G. (2002). Le développement des notions de culture et d'identité : un itinéraire ambigu. *Carrefours de l'éducation* içinde. 2 (4). 2-20. <https://doi.org/10.3917/cdle.014.0002> Erişim tarihi: 05.06.2022.
- Wei, L. (2000). *The bilingualism reader*. London: Routledge. [https://vulms.vu.edu.pk/Courses/ENG512/Downloads/\[Li_Wei\]_The_Bilingualism_Reader\(BookFi\).pdf](https://vulms.vu.edu.pk/Courses/ENG512/Downloads/[Li_Wei]_The_Bilingualism_Reader(BookFi).pdf) Erişim tarihi: 21.05.2021.
- Weinreich, U. (1979). *Languages in contact. Findings and problems*. Hollanda: Mouton publishers.
- Yağmur, K. ve Akıncı, M. A. (2003). Language use, choice, maintenance and ethnolinguistic vitality of Turkish speakers in France: Intergenerational differences. *International Journal of the Sociology of Language* 164, s. 107-128. Doi: 10.1515/ijsl.2003.050 Erişim tarihi: 30.10.2022.
- Yağmur, K. (2006). Batı Avrupa'da Türkçe öğretiminin sorunları ve çözüm önerileri. *Dil Dergisi*. 26-41. Doi: 10.1501/Dilder_0000000061 Erişim tarihi: 31.10.2022.
- Yağmur, K. (2010, 20 Ekim). 'Batı Avrupa'da Türkçe öğretimi neden önemli?'. *Tasam*, s. 6. https://tasam.org/tr-TR/Icerik/4354/bati_avrupada_turkce_ogretimi_neden_onemli Erişim tarihi: 12.06.2022).
- Yağmur, K. ve Akıncı, M. A. (2012). Acculturation orientations of French and Turkish speakers in France. *15. Uluslararası Türkçe Dilbilimi Konferansı Bildiriler Kitabı* içinde. (s. 553-563). Szeged, Macaristan: Gold Press Nyomda Kft. http://acta.bibl.u-szeged.hu/16733/1/altaica_049_553-563.pdf Erişim tarihi: 29.10.2022.
- Yağmur, K. (2016). *Intergenerational language use and acculturation of Turkish speakers in four immigration contexts*. Erfurt, J. (Ed.). *Language, Multilingualism and Social Change*, 27, Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 9. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.